

222161

222161

Seria B.

No. 49

CUNOSTINTE FOLOSITOARE

Seria B.

SFATORI PENTRU GOSPODARI

CUO DIRECTIVA REDACTIUNII A D-LUI PROF. UNIVERSITAR
I. SIMIONESCU

LINGOAREA

DE

Dr. TUDOR DUMITRESCU

Spitalul Brâncovenesc

Seria B.

CARTEA ROMÂNESCĂ

No. 49

„CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE”

Fiecare broșura de 32 pag. cu figuri, costă numai 5 lei. Se pot comanda și comenzi directe prin mandat postal pe adresa „**CARTEA ROMÂNEASCĂ**” B-dul Academiei 3, București; și se dă o broșură gratis aceluia care cumpără deodată 5 broșuri.

Seria A. „Știința pentru toți”.

- No. 1. Cum era omul primitiv de *I. Simionescu*.
- ” 2. Viața omului primitiv de *I. Simionescu*.
- ” 3. Gazurile naturale de *I. Simionescu*.
- ” 4. Albulnele de *T. A. Băcăraș*.
- ” 5. Diabetul, îngrășarea, gălbuierea de *Dr. Căhănescu*.
- ” 6. Raze vizibile și invizibile de *C. V. Gheorghiu*.
- ” 7. Viața microbilor de *Dr. I. Gheorghiu*.
- ” 8. Furnicile de *T. A. Băcăraș*.
- ” 9. Viața plantelor de *I. Simionescu*.
- ” 10-11. Păsările de *C. Moțaș*.
- ” 12. Soarele și luna de *I. Simionescu*.
- ” 13. Telefonul fără fir de *Tr. Lalescu*.
- ” 14. Porumbelii Mesageri de *V. Savașevici*.
- ” 15. Planeta Marte de *Ion Pașca*.
- ” 16. De la Omer la Einstein de *General Sc. Panaitescu*.
- ” 17. Cum vedem de *Dr. I. Glavan*.
- ” 18. Razele X de *Al. Cișman*.
- ” 19. Omul dela Cucuteni de *I. Simionescu*.
- ” 20. Protozoarele de *I. Lepșu*.
- ” 21. Fulgerul și trăsnetul de *C. G. Brădeteanu*.
- ” 22. Nebuloasele galactice de *M. E. Herovanu*.
- ” 23. Bacteriile folositoare de *I. Popu Câmpeanu*.
- ” 24. Scrisori cereștilor (Meteorite) de *I. Simionescu*.
- ” 25. Din istoricul electricității de *Stel. C. Ionescu*.
- ” 26. Mercur și Venus de *C. Negoiță*.
- ” 27. Reumatism și arteroscleroza de *Dr. M. Căhănescu*.
- ” 28. Oamenii de inițiativă de *Apostol D. Culea*.
- ” 29. Henri Ford de *Ing. N. Ganea*.
- ” 30. Musca de *I. Mureșanu*.
- ” 31. Ciupercile de *I. Popu Câmpeanu*.
- ” 32. Cifrele de *G. M. Iazărescu*.
- ” 33. Animale de demult de *I. Simionescu*.
- ” 34. Lămurirea potopului de *I. Simionescu*.
- ” 35. Din viața oamenilor întreprinzători de *Apostol D. Culea*.
- ” 36. Societatea națiunilor de *Artur Gorovei*.
- ” 37. Ficatul și boalele lor de *Dr. M. Căhănescu*.
- ” 38. Electrochimia și Electroliza de *N. N. Botez*.
- ” 39. Noțiuni de electricitate de *Ing. Cassell*.

222161

Seria B.

No. 49.

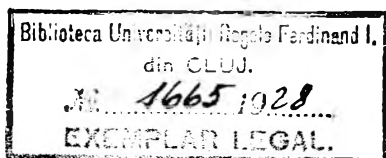
CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
„SFATURI PENTRU GOSPODARI“

LINGOAREA

DE

Dr. TUDOR DUMITRESCU

BCU Cluj Spitalul Brâncovenesc Cluj

EDITURA „CARTEA ROMANEASCA” BUCUREȘTI
nr. 673

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lingoarea.

Febra tifoidă sau lingoarea, este o boală care are la patul bolnavului, ca principale semne deosebitoare: fierbințeală destul de urcată, o stare de lipsă completă de putere, aproape de prosteală (cuvântul grecesc *typhos* dela care vine numirea de febră tifoidă înseamnă amețală, prosteală), constipație urmată deseori de diaree (urdinarie), ușoară umflare a pântecului și alte semne din partea acestuia, pete roze mici și rare pe pântec și trunchiu, — iar la cercetarea cadavrului unui individ mort de această boală, găsim între altele: umflarea și ulcerarea (rănirea) unor glande de pe mațul subțire, umflarea ghindurilor mezenterice, așezate în locul unde intestinul se fixează de peretele dinapoi al pântecului și în sfârșit inflamația și mărirea splinei.

Această boală molipsitoare este cunoscută încă de mult. Se mai numiă *febra putredă* sau *febra mucoasă*. Bretonneau, un bătrân medic francez, o numi *dotienenterie*, luându-se după bubele în formă de muguri de pe intestin, — iar *Louis* îi dete numele pe care îl are și azi. Atât numai, că

ea nu erà pe vremuri cunoscută ca azi, drept boală de sine stătătoare, ci erà amestecată la un loc cu tifosul exantematic (care e în amintirea tuturor la noi, căci a omorât atâta lume în timpul războiului din 1916), ori cu febra recurentă (boală molipsitoare, mai rară, care nu se vindecă dintr'odată, ci peste câțva timp se întoarce, dar cu mai puțină putere).

Cât privește cauzele care produc lingoarea, au fost tot felul de credințe printre doctorii din vechime. Astfel se credea, că pricina e duhoarea, care iese din scaunele vechi ale bolnavilor. Alții puneau vina pe unele miazme, care, ziceau că ies din pământ ori vin din aer. Deasemenea apa de băut, murdărită de scaunele vechi, se zicea că e una din cauze. Vom vedea mai jos câtă parte de adevăr sau de credință deșartă este cuprinsă în aceste vederi.

Deabia pe la mijlocul veacului trecut toate aceste explicări sunt înlocuite cu alta mai bună. Astfel, un medic, *Budd*, la 1856 spune, că orice îmbolnăvire nouă cu febră tifoidă pornește dela un alt bolnav tot cu febră tifoidă. Răspânditorul boalei după acest învățat e chiar bolnavul. De aceia chiar i se zice lingoarea, că e boală molipsitoare, pentrucă ea se lipește dela omul bolnav pe omul sănătos. Alții, mai aproape de noi, au crezut că otrava lingoarei are nevoie să stea câțva timp în pământ, pentru a ajunge rău-făcătoare pentru oameni. De aceia, ziceau ei, când

pământul este răscolit pe o suprafață mai mare. otrava este luată de aer ori de apă și purtată spre oameni. Atunci avem cazuri de îmbolnăviri mai multe.

Dar toate aceste au fost drumuri greșite, dibuiri spre adevărata cauză, spre adevărate pricini ale boalei.

Cel mai mare pas făcut înainte în lămurirea acestei boale a fost atunci, când s'a găsit la 1880 microbul lingoarei sau *bacilul lui Eberth*. Ii zice bacil (vorba aceasta vine dela un cuvânt latinesc), pentru că văzut la microscop, un ochian măritor, care vede până și cele mai mici ființe, seamănă cu un bastonaș. Ii mai zice al lui Eberth, pentru că doctorul *Eberth* a văzut cel dintâiu cu microscopul în splină și unele ghinduri dinăuntrul pântecului ale celor morți de lingoare acest microb, care pricinuește boala. Ca o mulțumire pe care au adus-o descoperitorului, ceilalți doctori au botezat microbul lingoarei cu numele de bacil al lui Eberth.

Mai târziu, alt învățat, *Koch*, a găsit microbul și înăuntru peretelui intestinelor, în maiu (ficat), rărunchiu. *Koch* a explicat foarte bine înfățișarea pe care o are acest microb. Dar și mai mare merit decât *Koch* a avut altul cu numele de *Gaffky*, care a izbutit să crească, să cultive acești microbi. *Gaffky* adică făcea culturi cu microbii, căci îi înmulțea, îi creștea, punându-i în mediile (hrana) care le convenia acestora mai

bine. El reușise ca să aibă astfel, în medii puse în tuburi de sticlă, numai și numai microbi de lingoare. Astfel el putu să studieze și mai bine bacilul lui Eberth pe care din această cauză mulți îl numesc *bacilul lui Eberth-Gaffky*. Dar toate acestea n'au o însemnătate așa de mare. Le-am pomenit pentrucă să se vadă cât a trebuit să treacă până la cunoașterea adevăratei pricini a boalei.

2. Microbul.

El seamănă, cum am mai spus, cu un bastonas scurt și gros. Are împrejur crescute niște prelungiri, niște fire, 10—12 la număr, ca niște bice, — de aceia văzut la microscop în zeamă de carne (bulion) se mișcă mereu înapoi și încolo. Printre alte feluri de hrană, pe care ei cresc și se înmulțesc, avem cartofii, serul sângelui (partea care rămâne din sânge după ce s'a despărțit chiagul), zeama de carne. Pentru acești microbi e bun și laptele ori apa ca mijloc de înmulțire. Pe toate aceste feluri de hrană ei cresc la temperatura (căldura) obișnuită a camerii.

Se găsesc în toate cazurile de îmbolnăvire, în intestin (mațe), în splină, în bășica fierii, în gură, în petele roșii-roze care ies pe corp (mai ales pe pântec și pe piept), uneori în bășica udului și în alte organe. În cele dintâi zile ale

boalei microbul se plimbă și în sânge, de aceea chiar dacă petele răspândite pe trup, apoi se oprește în bășica fierii, intestin, splină și alte locuri. De multe ori microbul se poate găsi în scaunele bolnavilor, dar adesea el este omorât aci de alți microbi din intestinul gros, mai ales.

Căutarea microbilor lui Eberth în scaune are o mare însemnătate, pentru că sunt oameni sănătoși care poartă microbul în intestin și în gură, fără a se îmbolnăvi. Acești oameni au venit în atingere cu bolnavii, au luat microbii, dar ei nu se îmbolnăvesc, din cauză că organismul lor rezistă. În schimb ei pot da boala altora, dacă aceștia vin în atingere cu scaunul lor, ori beau o apă murdărită de scaunele acestora. Microbul nu trăește mult în afară organismului, dacă nu e pe un mediu care să-i placă. În chipul cum lucrează microbul în organism, trebuie să ținem seamă că organismul unui om nu se aseamănă cu al altuia. Ca probă avem ceiace am amintit mai sus despre purtătorii de microbi, care nu se îmbolnăvesc.

Dacă dăm pe gură unui câine cantități mari de microbi tifici, căutând astfel să-l îmbolnăvim, nu ajungem la nici un rezultat. Dar la alte animale căpătăm în chipul acesta un fel de septicemii (infecții cu microbi în tot sângele).

De unde putem lua microbul lingoarei? El se găsește de multe ori în apele care trec prin locuri murdare, apoi se mai poate găsi în pă-

mânt, la suprafață, — în scaunele celor bolnavi (trebuie să umblăm cu multă atenție cu acestea și cel mai bun lucru e să punem var stins (lapte de var) peste ele, ca astfel să omorâm microbii), — în legumele care au fost udate cu o apă murdară. Ghiața preparată cu o apă murdară, laptele și vinul în care se adaugă apa murdară (infecțată de microbul febrei tifoide) adesea sunt cauză de îmbolnăvire. Microbul se mai găsește în sângele bolnavilor cam în primele zece zile de boală. Mai târziu se oprește în anumite organe din trup. Astfel este splina, pe care dacă o înțepăm cu un ac băgat într'o seringă (instrument cu care medicii introduc sau scot din trup diferite lichide) și scoatem de aci puțin sânge, putem să găsim microbul lingoarei în acest sânge. Se mai găsește și în petele ușor roșii (ca floarea de piersic), care apar deseori mai ales pe pielea pântecului bolnavului. După vindecare el stă mult timp în bășica fierii și au fost unii învățați care au spus, că acest lucru duce la îmbolnăvirea de piatră la bășica fierii ori la inflamația acesteia. În scaune microbul poate rămâne mult după vindecarea bolii. De aceea, acești purtători de microbi răspândesc boala, dacă nu dăm atenție scaunelor și căutării în ele a microbului. Se pare, că în intestin ei vin mai târziu din vezica fierii, unde se găsesc în număr mare.

Microbul lingoarei seamănă mult cu un alt microb, care trăește mai ales în mațul gros la

omul sănătos. Acest microb se numește *colibacil*. Doi francezi, *Roux* și *Rodet* au spus chiar, că microbul lingorei, ar fi tot un fel de colibacil, numai puțin schimbat. Alături de bacilul lui Eberth mai sunt doi microbi foarte asemănători cu el, numiți *paratifici* A și B și care dau naștere unor boli asemănătoare cu febra tifoidă, dar mai ușoară.

3. Pe unde intră microbul ?

Poarta cea mai larg deschisă desigur că este *gura*. Microbii sunt luați odată cu apa de băut sau cu altfel de hrană și înghițiți. Nu se știe ce drum urmează ei ca să ajungă din intestin în sânge. Se crede, că prin căile limfatice ale intestinului (limfaticile sunt niște vase subțiri care pleacă dela piele și în care curge un fel de lichid alb). Cum aceste căi limfatice se varsă în sânge, pricepem ușor pentru ce microbul ajunge aci. Așa dar avem întâiu îmbolnăvirea intestinului subțire și anume a căilor limfatice ale acestuia. De aci microbul merge în tot trupul. Unii zic, că întâiu avem îmbolnăvirea sângelui și numai mai târziu îmbolnăvirea intestinului. Aceasta pare a fi un lucru adevărat, căci în cazurile grele de boală, la cercetarea cadavrului celor morți, aproape că nu avem urme de îmbolnăvire a intestinului. **Această vedere se mai sprijină și pe faptul că**

microbul se găsește în sânge mai ales în primele zile de boală.

În *apa de băut* microbul poate trăi o lună și chiar mai mult, — în noroiu, și pământ, luni de zile. Probă că de multe ori microbul e adus de apa de băut, e faptul că introducerea apei trecute prin filtru a adus de foarte multe ori încetarea boalei și apoi faptul că numai unele cartiere dintr'un oraș, cartiere alimentate cu o apă infectată, se îmbolnăvesc. Înainte îmbolnăvirile în orașul Viena din Austria erau mult mai dese. De când apa e adusă aci prin isvoare prinse din Wienerwald, aproape n'a mai fost la Viena această boală.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

4. Semnele bolii.

Lingoarea nu începe dintr'odată prin semne văzute tuturor, ci printr'o *perioadă* (răstimp de *incubație*, adică de clocire). Această perioadă are în mijlociu între 2—4 săptămâni. Bolnavul nu arată alte semne în acest timp decât lipsă de poftă de mâncare, oboseală ușoară în tot trupul, lipsă de poftă de lucru, constipație (n'are scaun cu zilele), și ușoară durere de cap. În tot acest timp bolnavul nu are fierbințeală.

Unii spun, că dacă timpul de clocire e mai scurt, atunci și boala care are să urmeze va fi mai grea.

Trecerea dela perioada de clocire la boala adevărată se face uneori așa de încet, încât

este cu neputință să spunem care e cea dintâi zi de lingoare, dela care să începem numărarea zilelor de boală. De obicei la începutul bolii observate începe fierbințeala. Rar se întâmplă ca bolnavul să aibă fiori de frig, cum se întâmplă în frigurile de baltă.

Când începe febra bolnavul, care până acum a dus-o pe picioare, cade la pat, — totuși sunt bolnavi, din cei mai puternici, care o mai duc pe picioare cu toată febra.

De când începe fierbințeala până se vindecă putem număra trei perioade de boală: de creștere, de stare pe loc și de descreștere sau cum se mai zice de desvoltare, de înălțime și de vindecare. Doctorii numără durata bolii după săptămâni. Prima săptămână răspunde *perioadei de creștere*, a doua — *perioadei de stare pe loc* (cuprinzând în cazurile grele și săptămâna III-a) și în sfârșit a treia săptămână (a patra săptămână în cazurile grele), *perioada de vindecare*. Dar cetind aceasta, să nu ne închipuim, că totdeauna se întâmplă așa. De multe ori perioadele pot fi mai lungi, alteori mai scurte și așa mai departe. Aceasta pentru că pe de o parte boala după microb are forme mai ușoare și forme mai grele. pe de altă parte rezistența la boală a unuia nu se aseamănă cu rezistența altuia.

a) *Perioada de creștere* se deosebește prin oboseala mare care face pe bolnav să cadă la pat, prin durerile de cap mai ales regiunea

frunții, prin fierbințeala care crește zi cu zi și care pentru bolnav. aduce când fior de frig, când căldură. Pielea arde, buzele sunt prăjite, limba e uscată și acoperită la mijloc cu un strat alb, iar vârful și marginile sunt roșii. Somnul e neliniștit și însoțit de vise continue. Bolnavul poate să aiureze, vorbind singur sau mormâind cuvinte neînțelese, ori înălțând din când în când mâinile în aer. Uneori în această perioadă se întâmplă curgere de sânge din nas. Burta nu se arată umflată, dar de multe ori e ușor dureroasă la apăsare. Scaunele de obicei sunt oprite.

b) Astfel pășim în a doua *perioadă, de stare pe loc* sau de înălțime. Semnele de mai sus stau pe loc sau chiar se înrăutățesc. Termometrul (gradul) arată seara și dimineața cam aceiaș fierbințeală. Toropeala bolnavului crește și mai mult, însoțită mai adeseori decât în perioada de creștere de aiureli. Tot la începutul acestei perioade pot apare pe pânțele ori trunchiu niște pete mici, cât gămălia de ac ori ceva mai mari. roșii-palide, așa numita rozeală tifică. Acum bolnavul în loc să fie constipat (încuiat) are diaree. Zilnic are între 2 și 4 scaune subțiri, galbene-deschise.

c) În *perioada a III-a de vindecare* febra nu scade dintr'odată, ci după cum s'a urcat treptat, tot astfel scade treptat. Răstimpul pe care îl pune fierbințeala pentru a scădea e între 5—8

zile . In fiecare dimineată și seară temperatura e mai mică cu o jumătate de grad sau cu un grad decât a fost în dimineța ori seara dinainte.

Dacă medicul vede un bolnav de lingoare în perioada de incubație ori în cea de creștere, el nu poate spune cu precizie că e vorba de o febră tifoidă. El cel mult poate să bănuiască boala. Aceasta dacă medicul e la țară, unde de obicei nu se găsesc laboratorii. Dacă e la oraș, lucrul e mai ușor, căci cum am spus mai sus, în perioada de creștere microbul e în sânge. Ca să facă diagnosticul (găsirea sigură a boalei), el ia în această perioadă 10 grame de sânge cu o seringă dintr'o vână dela braț și acest sânge îl pune repede într'un balon de sticlă cu bulion sterilizat (în care nu se găsesc niciun fel de microbi). Pune apoi balonul într'un clocitor, unde e căldură de 37 de grade, căldura corpului omenesc. O lasă aci 24 de ceasuri, se uită apoi cu microscopul la o picătură de bulion. Dacă vede atunci microbul lingoarei, el poate spune cu siguranță că bolnavul are febră tifoidă. Zicem atunci că *hemocultura* pentru microbul lingoarei e pozitivă. Acest lucru a fost arătat de un medic francez anume *Courmont*.

Fără acest procedeu în perioda de creștere nu se poate spune cu siguranță, că avem aface cu o febră tifoidă, căci semnele boalei sunt ale unei infecții obișnuite: dureri de cap, oboseală, lipsă de somn, ridicarea înceată și regulată a tempera-

turei, mărindu-se în fiecare seară cu un grad, și jumătate, cu coborâri dimineața, mai mici decât în ziua dinainte. Semnele infecției din intestine sunt: lipsa de poftă de mâncare (care ține mai mult de îmbolnăvirea trupului în general), constipația sau diarea. Această stare de lucruri merge crescând timp de 7—8 zile, apoi semnele se deslușesc și perioada următoare de stare pe loc e mult mai lămurită ca semne. Curgere de sânge din nas și pulsul încetinit, care având în vedere fierbințeala ar trebui să fie mult mai repede, sunt semne care într'o măsură oarecără ne fac să lămurim o febră tifoidă.

De obicei, lipsa vărsăturilor, ușoara umflare a pântecului, borborigmele (chiorăituri) în josul pântecului la dreapta, durerea în dreptul bășicii fierii sunt semne de care trebuie să ținem socoteală în perioada de creștere.

Odată cu perioada de stare pe loc apare un semn de o mare însemnătate. În această perioadă organismul celui bolnav își fabrică niște corpuri care caută să oprească, să distrugă microbii și otrăvurile lor. Acești corpi se numesc în medicină *anticorpi*. Un medic francez, *Widal* a observat, că dacă iei câteva picături de ser dela bolnav și le pui peste bulion în care se află microbii lingoarei, apoi te uiți la microscop la o picătură de bulion, vezi cum microbii se strâng grupuri, grupuri, în loc să se plimbe singuri înapoi și încolo prin bulion. Se zice că microbii cu Eberth

s'au aglutinat (s'au strâns unii lângă alții). Pentru că experiența se face cu ser dela bolnav, s'a zis acestui procedeu seroreacție și pentru că *Widal* a arătat-o cel dintâiu s'a numit și *seroreacția lui Widal*. De obicei ea apare odată cu începutul săptămânii a doua, pela a 7—8-a zi.

În perioada de creștere, cum am spus, medicul nu poate spune cu siguranță că bolnavul suferă de febră tifoidă. În această perioadă putem lua această boală drept gripă ori drept un atac neașteptat de tuberculoză (oftică). Dar în gripă greșeala e mai greu de făcut, căci această boală are începutul brusc (deodată), cu tremurături puternice, oboseală mare, durere de cap — toate venite dintr'odată. Aceste toate pentru gripa așa zisă *epidemică*, adică gripa care bântue într'un oraș întreg, într'o țară întreagă. Greșeala se face mai ușor cu forma de anotimp a gripei în care începutul boalei nu e așa de brusc. Drept e, că în această formă de gripă avem guturaiul caracteristic boalei (ochii lăcrămează ușor, nasul curge, bolnavul strănută des) durerile mai mari în încheeturi. Așadar, dacă nu observăm bine putem să avem o febră tifoidă și se zicem că e o simplă gripă trecătoare. De aceia totdeauna, când vom vedea că bolnavul are semnele înșirate mai sus, nu vom întârziă să chemăm medicul pentru ca el să-și spună părerea.

Atacurile neașteptate de tuberculoza plămânului deasemenea se pot arăta prin semne care

să pară semne de lingoare la început. In adevăr, bolnavul are durere de cap, oboseală, temperatura corpului se ridică și medicul de multe ori trebuie să aștepte zile și săptămâni întregi până să știe cu ce anume fel de boală are a face. Dar și aci avem semne care deosebesc lingoarea de tuberculoză. Limba în tuberculoză rămâne roză și umedă, pofta de mâncare de obicei tot mai rămâne cu toată ridicarea de temperatură. Apoi mai este un semn pe care medicii pun mare temei. In tuberculoză, pulsul bolnavului (numărul bătăilor inimii socotit la mână) bate mai repede ori mai încetinit, după cum temperatura e mare ori mai mică. In febra tifoidă, chiar când temperatura e mare (39°—40°), pulsul de obicei nu întrece 100 de bătăi pe minut. Zicem atunci în limbajul doctoricesc, că nu este paralelism între puls și temperatură, sau că *pulsul e brodicardic*, adică încetinit. Când începe perioada de stare atunci e mai greu să facem greșelile de mai sus: căci în această perioadă înfățișarea bolnavului, fierbințeala, care se ține într'una sus, diareea care a înlocuit constipația, umflarea ușoară a pântecului, umflarea rânzei (splinei), petele, — toate acestea fac pe medicul care are școală bună și experiență practică, să spue că bolnavul are lingoare.

Dacă privim un bolnav în această perioadă, ne isbește starea lui de somnolență, de lipsă de putere, de prosteală, ca să zicem așa. Dacă îl stri-

găm, nu ne răspunde sau de abia întoarce ochii către noi, ori pare a se deșteptă dintr'un somn lung și cu visc.

Dacă îi spunem să scoată limba din gură, deabiă face lucrul acesta. Deseori vorbește singur, mormăind cuvinte neînțelese ori întinde mâinile în aer, apoi le lasă din nou să-i cadă pe pat. Totul arată în această perioadă a febrei tifoide o intoxicație (otrăvire) puternică a întregului organism.

Cum am amintit mai sus, în această perioadă de stare fierbințeala se ține într'una sus. Dar sunt cauze care de multe ori o fac să scadă sau să se urce și mai mult. Astfel o hemoragie mai puternică (curgere de sânge în urma ruperii unui vas) de intestin, în urma rănilor caracteristice făcute pe aceste de febra tifoidă, aduce după sine o scădere de mai multe grade a temperaturii. Acelaș lucru se întâmplă, când avem o puternică scurgere de sânge din nas. Tot astfel stă lucrul cu femeile însărcinate bolnave de lingoare care, fără voința lor din cauza bolii au o lepădătură (copilul, înainte de 9 luni, se naște mort), ori o naștere (copil viu) înainte de soroc. Perforația, ruptura mare cât o gămălie de ac ori mai mult a intestinului deasemenea va aduce după sine o cădere a fierbințelii. De multe ori, cum spune *Strümpell*, când inima se slăbește și pulsul ajunge accelerat (peste 100 în loc de 80—90 pe minut, cât e de obicei în febra ti-

foidă), temperatura scade mult. Atunci avem așa numită *stare de colaps*, când bolnavul lipsit cu totul de putere, e aproape mort. Atunci se cer mari îngrijiri dela medic, pentru a putea scăpa pe bolnav cu viață. Dacă în decursul lingoarei se ivește o pneumonie (aprindere de plămâni) ori o altă complicație, atunci cum am spus febra se urcă și mai sus decât e de obicei în lingoare. Medicul, care îngrijește bolnavul din această cauză se uită totdeauna la temperatura, care trebuie însemnată în fiecare zi, dimineța și seara, pe o bucată de hârtie. Fierbințeala e aceea care mai mult ca orice altceva, arată cum merge boala, spre rău sau spre bine. Vedem de aci însemnătatea măsurării ei cu gradul.

În perioada de vindecare, de descreștere a temperaturii, această scade pe fiecare zi cu câte ceva, scade adică cum se zice în scară. Această scădere se face timp de o săptămână ori chiar mai mult. Deseori în acest timp, tot se mai produc din când în când ridicări de temperatură. Aceasta înseamnă că undeva în intestin, ori în ghindurile pântecului au rămas focare de microbi, care încearcă prin asvârlire de otrăvuri în organism să aducă boala la loc.

Semnul cel mai bun că boala a încetat e întoarcerea la normal a temperaturii, adică bolnavul are temperatura omului sănătos (37°). Dar și atunci tot se mai poate ca aceasta să se urce; caz, nu mai sunt otrăvurile boalei

de vină, ci vreo abatere dela regulă, din partea bolnavului. De exemplu, odată a mâncat mai mult sau s'a obosit, sau n'a avut scaun de mai multă vreme. Toate acestea sunt cauze care fac ca temperatura să se urce la bolnavul de abia vindecat de lingoare.

5. Ce se va întâmpla cu bolnavul? (prognosticul).

Niciodată, chiar în cazurile ușoare, nu trebuie să credem că boala va merge singură spre însănătoșire, căci totdeauna se pot ivi complicații (în răutăți ale boalei) și anume complicația cea mai de temut: *perforația intestinului*. Drept e, că medicul și o bună îngrijire a bolnavului de către cei dimprejurul său pot face mult pentru scăparea acestuia. S'au văzut astfel scăpați bolnavi cu forme grele.

Pericolul cel mare al febrei tifoide ține, cum spune *Strümpell*, la greutatea sau mai bine zis la gradul infecției. Acest grad, mai mare sau mai mic, al infecției se arată prin înălțimea febrei și puterea cu care se manifestă semnele generale ale boalei.

Tot printre pericolele mersului boalei trebuiesc socotite complicațiile. Acestea de multe ori atârnă de așa zisă constituție și individualitate a bolnavului. Desigur, că un individ pe care boala

îl găsește slăbit, va suferi mai mult de pe urma lingoarei. Toate aceste împrejurări trebuiesc socotite de medic cu mare grijă și atențiune, când cei din jurul bolnavului îl întreabă asupra viitorului boalei. În fața unei febre tifoide, medicul de obicei nu e nici optimist nici pesimist, adică nici nu speră prea mult, nici nu se descurajează. El își face datoria, sfătuind și pe cei dimprejurul bolnavului să facă la fel.

Mortalitatea lingoarei, adică numărul morților, este schimbătoare, variabilă după epidemii, astfel că nu se pot da statistici în privința aceasta. Totuși făcând o medie găsim cam 10 la 100. Cu alte cuvinte din 100 bolnavi de lingoare, mor 10 inși. Această în timpurile noastre, căci mai de mult, când nu existau mijloacele de astăzi de tratament, se înregistra 20—25 de morți la 100.

6. Cum să ne ferim de boală.

Cel mai bun lucru pe care îl vom face, dacă avem pe cineva bolnav de febra tifoidă, va fi să-l ducem într'o cameră separată sau și mai bine să-l ducem la spital. Locul de unde pleacă boala e omul. În adevăr, bolnavul, convalescentul (cel care a scăpat de curând de boală) sau purtătorul sănătos de microbi au în trupul lor izvorul bolii: prin murdăriile lor, mai ales prin

scaune, bacili iies apoi din trup și toate lucrurile care direct sau indirect sunt murdărite de ele să răspândească boala. Pe această cale se explică cum ia naștere lingoarea. Așadar, cum să ne ferim de boală?

Prin trei feluri de măsuri:

1. Descoperirea și izolarea (îndepărtarea într'o cameră singur sau în spital) a celor purtători de microbi;
2. Sterilizarea scaunelor (omorârea microbilor din ele);
3. Sterilizarea lucrurilor pe care le-a atins bolnavul și fierberea apei, bănuită ca murdară de microbii lingoarei.

Toate aceste măsuri au fost recunoscute ca absolut trebuincioase de luat în urma descoperirii microbului și a modului cum se naște boala.

La aceste măsuri prin care ne ferim de boală se adaugă vaccinația așa zisă preventivă, adică preîntâmpinătoare a bolii. Vaccinația se face cu un lichid în care se găsesc microbi morți sau amorțiți ori chiar vii, lichid care se vâără cu seringă sub piele. Serul sângelui animalelor vaccinate capătă proprietăți omorâtoare a microbului care s'a injectat. Microbii vaccinului sunt de obicei omorâți la temperatura fierberii apei ori prin eter. Vaccinația antitifoidică a fost descoperită de doi medici francezi: *Chantemesse* și *Widal*, dar cel dintâiu care avu ideia să o

aplice la om a fost un medic al armatei britanice, cu numele de *Wright*. El a făcut mai bine de o sută de mii de vaccinări asupra trupelor engleze din India, Egipt, Cipru și Africa de sud cu cel mai mare succes. După ce s'a văzut de toți, că măsura luată de *Wright* scade numărul celor îmbolnăviți, deci și al celor morți, ea s'a întins în Germania, Japonia, Austria, Rusia, America, Franța. Ceva mai târziu, mai ales în timpul războiului din 1916—1918, medicii din România au început să uzeze la soldați și mai puțin la populația civilă, de injecțiile preventive de vaccin antitific. În timpul acestui războiu mondial, care pentru alte țări a început, cum știm, cu doi ani mai de vreme ca la noi, multe epidemii de lingoare în timpul căldurilor au fost înlăturate din armate ori oprite pe loc mulțumită vaccinului pe care mulți învățați francezi îl consideră tot așa de bun ca vaccinul englezului *Tenner*, contra vărsatului.

În lupta contra lingoarei ajută foarte mult faptul ca medicul să pue din vreme diagnosticul bolii. El este obligat de legea sanitară aproape în toate țările să declare numai decât boala la autorități, pentruca nu cumva prin neglijența celor din jurul bolnavului molima să se întindă. Epidemiile de lingoare nu vin niciodată cu îmbolnăviri multe. La început avem câteva cazuri, ici-colo unul. Interesul e ca izolarea și măsurile de pază și de desinfecție să se ia la

vreme, când epidemia e la început. În adevăr, în luptă e mult mai ușor să ataci câțiva dușmani răspândiții decât o oaste întreagă. În vedea acestui scop ar fi bine ca ministerul sănătății dela noi să înființeze în mod temporar la țară, mai ales în timpul verii, câteva laboratorii volante (care se mută din loc în loc) de analize bacteriologice cu conducători pricepuți și bine plătiți. În caz de descoperire unei îmbolnăviri sigure, desinfectarea trebuie să se întindă asupra murdăriilor care pot conține microbi: materii fecale (scaune), urină, scuipat. Vom întrebuința lapte de var ori apă în care s'a topit piatră vântată. Tot astfel trebuie desinfectat tot ce a putut veni în atingere cu murdăriile bolnavului: rufe, apa dela scuiptoare, lucruri de toaletă, chiar podeaua. Acest lucru nu trebuie făcut, cum poate s'ar crede din greșală, o zi-două, ci zilnic, timp de câteva săptămâni, căci după vindecarea bolii, microbul mai stă în intestin, de unde este însămânțat în afară de cei scăpați de boală.

Dar desinfecția nu trebuie să se îndrepte numai asupra bolnavului. Cel care îl îngrijește va purta când vine la bolnav o bluză albă, pe care o desbracă după ce a ieșit din cameră și vine în atingere cu alții. Bluza trebuie ținută într'un anumit loc spre ex. în antreul camerei unde zace bolnavul. Deasemenea cel care îngrijește de bolnav, venind astfel în contact cu tot

ce atinge, acesta trebuie să se spele bine pe mâini cu săpun de rufe și soluție de sublimat $\frac{1}{3000}$. Altfel el e în primejdie să ducă mâinile murdare de microbi la gură și să se îmbolnăvească ori să transmită microbii altora. Alături de bolnav, răspânditor de boală să se știe că este și omul sănătos, cum am spus mai sus. Dar nu orice om sănătos, ci cel purtător de bacili. Aci urmărirea e mult mai grea, căci ea cere bunăvoință din partea populației. Ar trebui să căutăm microbul în scaunele celor presupuși că sunt purtători de microbi. In caz de analiză pozitivă îi vom sfătuî să nu-și facă trebuințele în grădini, în vecinătatea fântânilor, puțurilor, izvoarelor. Le vom recomanda ca să-și spele bine mâinile după ce au mers la scaun. Cel care dă sfaturi populației asupra modului cum trebuie să se fe-rească de lingoare nu trebuie să uite un lucru de căpetenie: *curățenia, sterilizarea apei*.

In caz de epidemie de febră tifoidă calitatea apei, adică dacă ea e sau nu murdărită de microbii lingoarei, trece pe planul întâiu. In adevăr, s'au văzut sate și orașe întregi îmbolnăvite în urma unei ape murdărite. De aceia să știm bine, că lucrul cel mai bun pe care avem să-l facem în timp de epidemie e să fierbem apa și să o beem răcită, mai ales apa pe care bănuim că poate fi infectată. E drept, că apa după ce a fost fiartă și răcită nu mai are gustul ei obișnuit, dar iarăși e adevărat că între două rele, alegem

pe cel mai puțin rău. În America și în Franța se întrebuintează în timpul de epidemie apă *javelizată*, adică apă în care s'a adăugat niște prafuri numite *extractul lui Javel*. Acest extract conține clor, care dă puțin miros, dar dacă avem grijă să adăugăm și alte prafuri (hiposulfid de sodiu), apa își capătă gustul ei obișnuit. În orașe serviciul de municipalitate trebuie să îngrijească de calitatea apei. În micile orașe și sate vom face acoperitori la puțuri și gard împrejur, ca să nu fie murdărite de mortăciuni, cum e obiceiul încă pe la sate, de scursori din băligar, etc. Pivnițele nu trebuie să fie în apropierea puțurilor, fântânilor, izvoarelor.

Laptele dacă a fost murdărit de o apă infectată e și el răspânditor al boalei. E de ajuns, ca să se adauge în el apă infectată ori vasele în care e turnat să fie spălate cu astfel de apă.

Ghiața fabricată cu apă murdărită deasemenea poate răspândi boala.

În timpul verii *muștele* pot duce infecția dela un loc la altul. E de ajuns spre ex. de multe ori să se așeze pe fecale cu microbi și-apoi pe un aliment pe care îl mănâncă un om sănătos.

Așadar, vom desinfecța scaunele bolnavului îndată după ce acesta le-a eliminat, vom îngriji ca în camera lui să nu fie muște. Dacă ținem scaunele în cameră muștele curând se vor așeza pe ele și se vor infecta.

În prăvălii (macelării, băcăni, cofetării, fruc-

terii) alimentele vor fi acoperite cu pânze fine ori cu grilajuri subțiri metalice. Aceste măsuri trebuiesc ordonate ca obligatorii de serviciul sanitar nu numai la orașe, dar și la țară. Apoi să se supravegheze ca măsurile să nu rămână numai scrise pe hârtie. Această măsură erà la noi mai de mult, dar azi nu mai e respectată decât în parte.

7. Tratamentul.

După ce am vorbit de modul cum trebuie să ne ferim ca să nu căpătăm lingoarea, vom trece acum la modul cum trebuie îngrijit bolnavul când boala s'a declarat. Trebuie însă să ținem seama, că profilaxia adică ferirea de boală e mult mai bună și mai bogată în rezultate pentru sănătatea publică. In adevăr, e mult mai ușor să te ferești de o boală, decât să o tămăduiești, odată ce o ai. Ca să știi să te ferești trebuie bunăvoință pentru sănătatea ta, puțină judecată asupra relilor care pot să urmeze. Uneori, când boala s'a declarat sub o formă gravă sau găsește pe bolnav slăbit, nici medicii nici medicina nu mai pot să-i facă nimic. Acest lucru e bine să nu se uite.

Mai întâiu, cum am mai spus, vom așeza pe bolnav, dacă îl îngrijim acasă, singur într'o cameră mare, ușor de aerisit, răcoroasă (16°--18° căldură). Il vom feri pe bolnav de prea mare lumină, de zgomot, de vizite.

Curățenia corpului bolnavului intră în prima linie de îngrijire. *Gura* va fi curățită bine cu un tampon (un băț subțire cu vată în capăt), muiat în apă caldă, acid boric $\frac{1}{100}$, glicerină sau apă de băut amestecată cu puțină apă oxigenată. Deasemenea vom avea grijă de dinți și de limbă, care de cele mai adeseori e prăjită, încărcată în lingoare. Nu vom uita buzele și gingiile.

Părul la bărbați e bine să fie tuns scurt, iar la femei strâns bine în cozi în jurul capului. Pielea corpului dacă nu o vom putea ține curată prin băi calde generale, o vom frictiona cu un burete muiat în apă de Colonie ori în oțet și apă. Aceasta aduce o mare ușurare bolnavului. mai ales când are febră. Dacă în cursul bolii observăm pe corpul bolnavului vreo rană cât de mică, o atingem cu tinctură de iod ori cu benzină iodată.

Pentru a evita escarele (răni făcute din cauza prea multului stat în pat), vom avea grijă să schimbăm pe bolnav de poziție, — nu-l vom lăsa spre ex. numai pe spate, — deasemenea nu-l vom lăsa să se murdărească, când își face trebuințele. Dacă vom vedea că undeva, pe o parte pe care a stat, bolnavul face o pată roșie, mai ales pe regiunea de deasupra șezutului, vom avea grijă să o pudrăm cu praf de talc și să nu-l mai culcăm pe acea parte.

Aceste griji mici și continue poate la prima vedere ni se vor părea de prisos ori de mică în-

semnătate, totuși vom spune că numai grație lor mulți au scăpat dela complicații grave, care le-ar fi putut aduce moartea.

Ca *alimentație* în formele grele de boală nu vom da decât lichide: lapte (2—2¹/₂ litri în 24 ore) rece sau cald, cum vreă bolnavul, curat sau amestecat cu ceaiu slab ori apă de Vichy. E bine să i-l dăm câte puțin și în multe rânduri. Dease-menea pentru a nu-l desgustă pe bolnav e bine să-i aromatizăm laptele cu ceva: cafea, ceaiu slab, rom, coniac. Poate fi dată cu tot atâta folos limonada (apă cu zeamă de lămâie și zahăr), apă cu puțin vin negru, supe de verdețuri. Bolnavilor care nu pot suporta laptele dulce, le vom da iaurt, lapte-kefir, care acum se găsește mai rar, ori lapte bătut.

Dacă avem a face cu o formă de boală mai ușoară și bolnavul nu și-a pierdūt complet pofta de mâncare, reducem cantitatea laptelui la 1 litru—1¹/₂ litru și dăm în schimb supe de legume, griș cu lapte, orez cu lapte, zeamă de carne (bulion). *Vaquez*, un medic francez, chiar spune că e bine să le dăm bolnavilor de lingoare dela început o alimentație substanțială (galbenușuri de ou, sosuri de carne, etc). Nu putem spune deoacumdată, dacă *Vaquez* are dreptate, dar e mai bine, cum dealtfel sfătuesc mai toți medicii, să ne oprim la indicațiile date mai sus și care desigur conțin mai multă prudență și rezervă.

Când medicul spune că bolnavul a intrat în convalescență (adică boala aproape a trecut), putem să-i dăm o alimentație mai substanțială (supă de pasăre, ouă moi, etc.). Dar și aci trebuie să fim cu foarte mare atenție și să nu ne luăm după pofta de mâncare a bolnavului, care este neînchipuit de mare în convalescența de febră tifoidă. Reluarea hranei obișnuite, cum spune *Lemierre* și *Abrami*, trebuie să fie condusă cu foarte multă prudență, gradat, bazându-ne pe curba temperaturii și pe buna funcționare a intestinului, — ținând socoteala și de cât sunt de ușoare la mistuit alimentele. Călcând aceste reguli mai mult decât elementare, să nu fim mirați că bolnavul poate căpăta în convalescență, tocmai când îl socoteam scăpat, o perforație intestinală, care de cele mai adeseori e mortală.

Un medic german cu numele de *Brand* a statornicit încă de mult ca tratament al lingoarei, băile reci. Prin aceste băi el luptă contra fierbințelii mari, contra turburărilor nervoase, contra stărcii de slăbiciune a inimi și a vaselor. Tot băile fac ca bolnavul să aibă o cantitate mai mare de urină (ud), ceiace constituie un bine pentru mersul boalei. Dacă avem posibilitatea să facem aceste băi e cât se poate de bine. Dar ordonarea lor o vom lăsa totdeauna în grija medicului, care mai înainte va avea grijă să asculte dacă inima bate regulat. Dar cum spune însuși *Brand*, e bine ca băile să se facă

când temperatura a trecut de 39. Se fac din 3 în 3 ore, zi și noapte, cu durata de 15 minute și cu temperatura băii la 20 grade. Dacă în timpul băii bolnavul e apucat de un tremur puternic (frison), îl scoatem din baie. Înainte de a-l introduce aci, avem grije să-l deprindem cu apa rece, fricționându-l cu mâna udă pe diferite părți ale corpului. După baie, îl vom înveli bine în pat, în cearceafuri cu pături și-i vom da un ceaiu cald cu rom.

Dacă nu se încălzește ușor, vom pune sticle pline cu apă caldă la picioare, la mâini. Dacă nu avem baie, ne mărginim la cearceafuri reci (la căldura camerei), când temperatura trece de 39 grade aceste cearceafuri le ținem 10 minute.

Tratamentul lui *Brand* datează din 1861, adică de 66 ani și e încă și azi aplicat, mai ales în străinătate. La noi, în România, nici chiar în spitale nu se face uz de el, din cauza lipsei de comfort căci ar trebui mai multe băi într'un salon de tifici sau fiecare cameră să aibă baia ei. Apoi la acest fel de tratament trebuie și un personal inferior foarte priceput, care să știe să aplice întocmai ceiace a spus medicul.

Brand și elevii lui spun, că în urma aplicării balneației mortalitatea de febra tifoidă a scăzut dela 20⁰/₀ la 4,6⁰/₀. Astfel în Franța după statisticile lui *Bouveret* și *Tripier* avem 7—10 la sută mortalitate.

Când bolnavul are din cauza ulceratiilor (ră-

nilor) de pe intestin hemoragie sau perforație intestinală, nu-i vom face baie. De asemenea vom opri dela baie pe cei care au o boală grea de inimă, căci ei pot să moară pe neașteptate în baie.

E bine, ca paralel cu băile reci să facem bolnavului din când în când clisme reci sub presiune slabă.

Tratamentul complicațiilor (înărutățirea bolii) e diferit. Astfel în complicațiile care duc la boli de inimă (*miocardită* — slăbirea inimii) se dă cafeină în injecții (0.25 gr.) ori pe gură (1—1,50 gr. în 24 ore).

Alături de cafeină când vedem că pulsul se slăbește și bătăile inimii se fac surde, facem în mușchii injecții de oleu camforat (10—15 centimetri cubi, 10/1000, în 24 ore).

E bine ca acest oleu camforat să-l facem chiar dacă nu observăm semne de slăbire a inimii, — numai pentru a o întreține.

Hemoragiile intestinale cer odihnă absolută (culcat nemișcat în pat), bucăți de gheață pe gură, pungi de gheață pe burtă și oprirea băilor, dacă ele se fac, injecții de ergotină (0,25 de mai multe ori), clorur de calciu pe gură (5—10 gr. în 24 ore), injecții de morfină (1 centigram). Aceasta din urmă alină durerea abdominală și face ca într'o măsură oarecare intestinul să nu se mai miște, iar celelalte ajută la oprirea curgerii sângelui.

Perforația de intestin, de cele mai adeseori mortală, se tratează ca și hemoragia. Operația chirurgului n'are sorți să-l scape pe bolnav decât dacă e făcută repede de tot. Vom așeza pe bolnav ridicat de spate prin perne, după cum ne sfătuește *Fowler*, pentru ca materiile din intestin revărsate să se lase în partea de jos a abdomenului (burții).

Dacă nu putem întrebuința băile, contra fierbințelii putem da doze slabe de chinină (0,25—0,50—0,75) ori pyramidon contra durerii de cap.

Complicațiile din partea inimii, adică acelea cari aduc slăbiciunea acesteia, vor fi tratate în afară de modul amintit mai sus printr'o pungă de ghiață pusă în dreptul inimei. Vom avea grijă ca să nu punem punga direct pe piele, ci pe o bucată de pânză ori șervet împăturit.

RĂSPÂNDIȚI

CALENDARUL GOSPODARILOR

pe

1 9 2 8

ajuns Cartea de cetire pentru ori ce cărturar de la sate.

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari“.

- No. 1. Înverzirea păsărilor de Prof. C. Motas.
 „ 2. Desre tovărășii de Prot. C. Dron.
 „ Despre scaria ma de Dr. I. Gheorghiu.
 „ 4. Livada din sămburi de G. Gheorghiu.
 „ 5. În jurul casei de M. Lupescu.
 „ 6. Casa de I. Simionescu.
 „ 7. Morcovii și alte legume de P. Rosiade.
 „ 8. Sili isur de Dr. E. Gheorghiu.
 „ 9. Temelul îmbunătățirii vitelor de Th. Chitoi.
 „ 10. Votul obștesc de A. Gorovei.
 „ 11. Creșterea porcilor de C. Oescu.
 „ 12. Viermi de mătasă de T. A. Sădăranu.
 „ 13. Oficiu sau tuberculoza de Dr. E. Gheorghiu.
 „ 14. Peștii de Prot. V. Babeș.
 „ 15. Alegerea emițetelor de C. Lacrțiianu.
 „ 16. Creșterea păsărilor de Prot. C. Motas.
 „ 17. Cățăcirile noșeviste de Maior I. Mihai.
 „ 18. O stăpina dintr'un rolu de N. Nicolaescu.
 „ 19. Cum se întemelață o vie de D. M. Cădere.
 „ 20. Răsadnita și Planșele din risad de V. Sadoveanu.
 „ 21. Lehuzia de Dr. E. Gheorghiu.
 „ 22. Meșterul vopsitului cu burueni de Art. Gorovei.
 „ 23. Cum orbim de I. Ciavan.
 „ 24. Păstrarea carnei de porc de G. Gheorghiu.
 „ 25. Calul de Prot. E. Uarisch.
 „ 26. Doctorul în casă de Dr. O. Apostol.
 „ 27. Cum trebuie să ne hrănim de E. Severin.
 „ 28. Tămurlirea legii dărilor de Iuliu Pascu.
 „ 29. Beția de Dr. Emu Gheorghiu.
 „ 30. Lămurirea Constituției de Artur Gorovei.
 „ 31. Boale parazitare la animale, cari trec în om de G. Motas.
 „ 32. Folosito pesocotite în gospodărie de I. Simionescu.
 „ 33. Mama și copilul de Dr. M. Manicatu.
 „ 34. Indemnări spre sănătate de Dr. I. Borzea.
 „ 35. Desre hrană de Dr. I. Borzea.
 „ 36. Omul și soțetatea de Al. Giuglea.
 „ 37. Rucștăria sătencei de Maria Col. Dobrescu.
 „ 38. Sfeci de zahăr de C. Lacrțiianu.
 „ 39. Ingrășarea pământului de I. M. Doștescu.
 „ 40. Friguri de băță de I. Dumitrescu.
 „ 41. Banul de A. Giuglea.
 „ 42. Sfaturi practice de Ing. A. Schorr.
 „ 43. Lămurirea calendarului de A. Ciuglea.

44. Conjunctivita granulosa de Dr. I. Glivan.
45. Burueni de leac de A. Voianu.
46. Sfaturi casnice de Maica Raluca.
47. Cultura tomatelor de I. Isvoranu.
48. Rețete pentru gospodărie de Maica Raluca.
49. Lingoarea de T. Dumitrescu.

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. Ucraina de G. Nastase.
2. Ceios ovacia de I. Simionescu.
3. Munții Apusei de M. David.
4. Finlanda de I. Simionescu.
5. Bucovina de I. Simionescu.
6. Basarabia de G. Nastase.
7. Dobroea de C. Bratescu.
8. Din spre polul sud de I. Simionescu.
9. Olanda de Ap. C. Ciurea.
10. Viata in adancul marilor de G. Motas.
11. A. Saguna de I. Lupas.
12. Către Eve (est) de I. Simionescu.
13. Romanii de peste Nisru de V. Harea.
14. Ardealul de I. Simionescu.
15. Lituania de G. Nastase.
16. Căminia Transilvaniei de Ion Popu-Câmpăna.
17. Moldova de I. Simionescu.
18. Români din Ungaria de I. Georgescu.
19. Jud. Turd-Aries de I. Murgesanu.
20. Țara Haeguin de G. Bratescu.
21. Sp. C. Haret de I. Simionescu.
22. Danemarca de Nagaa D. Nicolaiescu.
23. N. Milescu în China de I. Simionescu.
24. Cetățile Moldovenesti de pe Mstru de Ap. C. Ciurea.
25. Romani din Bulgaria de Em. Bacuta.
26. Valea Jiului din Ardeal de P. Hossu Longin.
27. Țara Bârsei, de G. Orghidan.
28. Vechiul ținut al Sucevei de V. Ciurea.
29. Macedo-Românii de Tache Papahagi.
30. Românii din Banatul jugoslav de Pr. Bizerea.

Seria D. „Știință aplicată“

- No. 1. Fabricarea săpunului de A. Schorr.
2. Motorul Diesel de Ing. Casetti.
3. Industria pantofului de L. Severin.
- 4-5. Aerul lichid de Ing. Matei.
6. Industria azotului de L. Caton.
- 7-9. Lo.comotiva de Ing. Casetti.
10. Aero-lanul de Dr. V. Anastasiu.
11. Motoare si dirijabile de C. Mihăilescu.
12. Vehiculul armat de Ing. N. Ganea.
13. Gări și trenuri de G. Staaber.
14. Instalarea unei scenerii electrice de Stel. C. Ionescu.
15. Aparat de Radiofonie de Lt. M. Zapan.
16. Tiparul de V. Romanescu.
17. Ce se scoate din cărbuni de C. V. Gheorghiu.
18. Industria materiilor colorante de G. A. Florea.
19. Fotografia de Locot. M. Zapan.